

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Česká Lípa 26. 8. 2013
Č. j.: SRS 045758/2013

Oblastní odbor SRS
Pražská 765
440 01 Louny

Zpráva č. 17 - Oblastního odboru Louny o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 5. 8. až 25. 8. 2013

1. Počasí

V období od 5. 8. do 25. 8. panovalo jasné až polojasné počasí, přerušené občasným přechodem studené fronty. Denní tropické teploty z počátku období se postupně snižovaly na teploty kolem hranice 20 °C. Minimální noční teploty se nejdříve pohybovaly v rozmezí 15 °C až 17 °C a rovněž se průběžně snižovaly až na hodnoty mezi 7 °C až 12 °C. Koncem období se již vyskytly i lokální ranní mlhy.

Velmi potřebné srážky se vyskytly většinou v nevhodné podobě, tedy ve formě prudkých, lokálně až přívalových dešťů, doprovázených krupobitím. V kombinaci se silnými poryvy větru došlo i k lokálním škodám na zemědělských plodinách. Srážková činnost ve sledovaném období byla velmi různorodá, např. 34 mm v okrese Děčín (Děčín), cca 97 mm v okrese Chomutov (Jirkov), 34 mm v okrese Liberec (Liberec), 75 mm v okrese Litoměřice (Radešín), 70-80 mm v okrese Louny (Žatecko), 65 mm v okrese Semily (Kvítkov).

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Ve sledovaném období vyvrcholila sklizeň obilovin, řepky a hrachu. V současné době je již většina ploch v nižších i středních polohách sklizena, výnosy jsou dosud hodnoceny jako dobré. Na některých zaplevelených porostech obilovin se dokončuje desikace. Další zemědělské práce se zaměřují na rychlý úklid slámy a následující agrotechnické zpracování uvolněných ploch (podmítka, chemické ošetření strnišť, rozmetání organických hnojiv, vápnění, orba a jiné). Prioritou pro novou kvalitní sklizeň je včasné osetí ploch řepkou ozimou a její následné chemické ošetření proti plevelům a slimáčkům, poté následují přípravné práce pro setí ozimých obilovin. Dále probíhá sklizeň zelenin, máku, TTP a píce na orné půdě jak na seno tak i senáž. Pokračuje sklizeň raných a poloraných odrůd brambor. Také již začala sklizeň chmele. V sadech se sklízí broskve a švestky, pěstitelé se připravují na sklizeň jablek. Chemická ochrana plodin ve sledovaném období byla zaměřena především na fungicidní, podle potřeby i insekticidní, ošetření okopanin, slunečnice, zeleniny, ovocných plodin, révy vinné a chmele.

OBILNINY

Po bouřkách na začátku 32. týdne došlo k lokálnímu abiotickému polehání nesklizených porostů obilovin v celé oblasti.

PŠENICE OZIMÁ (RF 89-99 BBCH, tj. plná zralost: zrna je tvrdé, jen s obtíží je lze nehtem palce zlomit až sklizené zrna)

Porosty pšenice ozimé jsou z velké části sklizeny, horší kvalita sklizeného zrna na mnoha lokalitách je ovlivněna dlouhodobým suchem v letních měsících. Zrna jsou malá, má nízkou objemovou hmotnost a nízký obsah dusíku.

U porostů dlouhodobě zamokřených bylo v okrese Litoměřice pozorováno poškození klasů (tzv. **hluchoklasost pšenice**).

V celé oblasti se na klasech dosud nesklizených porostů v různé míře vyskytuje **černý obilnin (*Mycosphaerella tassiana*)**, např. okres Louny (Hřivčice a Stradonice u Pátku, 7. 8.) – střední výskyt.

Rozbor posklizňového vzorku zrna z pozorovacího bodu v okrese Česká Lípa (Kravaře, 22. 8.) byl pozitivní na výskyt **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)**, **růžovění klasů pšenice (*Gibberella zeae*)** a **zakrslé snětivosti pšenice (*Tilletia controversa*)**.

U těchto rozborů se stanoví pouze přítomnost škodlivého organismu bez určení síly výskytu. Podklady slouží pěstitelům k ověření účinnosti použitých mořidel a vybraných fungicidů pro ošetření porostů v období vegetace a k výběru odpovídajícího mořidla pro následné osevy.

JEČMEN JARNÍ (RF 89-99 BBCH tj. plná zralost: zrna je tvrdé, jen s obtíží je lze nehtem palce zlomit až sklizené zrna)

U porostů dlouhodobě zamokřených byly v okrese Litoměřice pozorovány zvýšené výskyty **černí obilnin (*Mycosphaerella tassiana*)** na klasech.

KUKUŘICE (RF 67-75, tj. samčí květenství: plný květ: horní a dolní větve lat kvetou; samičí květenství: vlákna blizen plně vysunutá až mléčná zralost: zrna ve středu palice jsou žlutobílá: obsah mléčný: asi 40 % sušiny zrna)

V současném teplém počasí s občasnými srážkami porosty kukuřice bujně rostou. Stále je však znatelné vývojové zpoždění způsobené pozdním nástupem jara. Porosty jsou lokálně nevyrovnané, hlavně v zamokřených místech.

Na pozorovacím bodě v okrese Litoměřice (Litoměřice, 19. 8.) byl pozorován výskyt **neinfekční latovitosti palic kukuřice** – genetická abnormalita podnětená vnějšími faktory.

Na pozorovacím bodě v okrese Litoměřice (Litoměřice, 19. 8.) bylo pozorováno první poškození listů **obecnou listovou spálou kukuřice (*Cochliobolus heterostrophus*)**.

V okrese Louny (Chotěšov u Vrbičan, 14. 8. a 19. 8.) byly pozorovány první slabé výskyty **obecné snětivosti kukuřice (*Ustilago maydis*)**.

V okrese Litoměřice (Radovesice, 19. 8.) byl v palicích pozorován první výskyt dospělců **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)**.

V okrese Semily (Karlovice a Záhoří, 22. 8.) byl ve feromonových lapačích pozorován první výskyt **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)**.

Bázlivec kukuřičný je 4-7 mm dlouhý brouk z čeledi mandelinkovitých.

Zdroj obr.: <http://www.piorin.gov.pl/cms/images/upload/stonka1.gif>

Hlavní hostitelskou rostlinou pro larvy i dospělé je kukuřice. Zpočátku ožírají listy kukuřice, později se živí pylem, bliznami a vrcholky palic. Může se šířit a může škodit především v místech, kde se na polích pěstuje kukuřice po kukuřici. Jedná se o významného škůdce, jenž byl do Evropy zavlečen ze Severní Ameriky. V Evropě se šíří rychlostí 40 a více kilometrů za rok. Typickým příznakem poškození je vytváření tzv. husích krků. Dospělci poškozují listy kukuřice žírem. Dospělci ožírají rovněž květy a mladé palice kukuřice. Při silném napadení může dojít i k větší redukci zrn v palici.

Pozorování se provádí 1 x týdně, v období od 20. června do konce října, přednostně na pozemcích, na nichž následuje kukuřice po kukuřici a pozemcích v blízkosti letišť, hlavních dopravních tahů, přepravišť (silničních i železničních) a větších vodních toků. Hodnotí se počet ulovených samců ve feromonových lapácích.

Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při setí nebo v době líhnutí larev. Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

V okrese Louny (Lipenec, 14. 8.) byl pozorován první výskyt **černopásky bavlníkové (Heliothis armigera)** ve feromonovém lapači.

Na pozorovacím bodě v okrese Litoměřice (Litoměřice, 19. 8.) byl zjištěn první výskyt housenek **zavíječe kukuřičného (Ostrinia nubilalis)** v palicích.

OLEJNINY

HOŘČICE (RF 89-97 BBCH, tj. plná zralost: téměř veškerá zrna na rostlině černá a tvrdá až rostlina odumřela)

V okrese Louny (Orasice, 7. 8., 13. 8. a 21. 8.) bylo pozorováno silné zaplevelení porostu **pcháčem rolním (Cirsium arvense)**.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 89-99 BBCH, tj. plná zralost: téměř veškerá zrna na rostlině černá a tvrdá až sklizňová zralost)

Většina porostů je již sklizena, na Žatecku ještě zůstává určitý podíl nesklizených porostů, které zmladily a jsou stále zelené.

V okresech Česká Lípa (Kravaře, 5. 8.) a Louny (Hřivice, 6. 8.) byl po sklizni, při pozorování výskytu **bílé hniloby řepky (Sclerotinia sclerotiorum)** na bázích stonků, zjištěn slabý výskyt této choroby, v okrese Liberec (Chrastava, 19. 8.) byl pozorován výskyt střední.

SLUNEČNICE (RF 67-81 BBCH, tj. dokvétání: trubkovité květy ve vnitřní třetině terče kvetou /volné tyčinky a blizny/ až začátek zrání: semena ve vnější třetině terče černá; slupka /oplodí/ semen tvrdá, zadní strana úboru ještě zelená)

Některé porosty slunečnice v okrese Louny (Břežany, Čínov, Libořice) byly poškozeny nepříznivými povětrnostními vlivy, zvláště silným větrem a kroupami. Porosty jsou značně polámané a vyvrácené.

Při náhodném průzkumu v okrese Louny (Bítozeves, 1. 8.) byl pozorován a laboratorně ověřen, střední výskyt **bílé hniloby slunečnice (Sclerotinia sclerotiorum)**.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 79-95 BBCH, tj. první bobule odpadávají až hlízy mají pevnou slupku)

Po delším období sucha a následných srážkách porosty brambor začaly opět růst a jejich zdravotní stav se zlepšil.

První výskyt **plísňě bramboru (Phytophthora infestans)** na pozorovacím bodě byl pozorován v okrese Semily (Lomnice nad Popelkou, 22. 8.). V okresech Česká Lípa

(Sezímky, 22. 8.), Děčín (Benešov nad Ploučnicí, 7. 8. a 22. 8.), Liberec (Chrastava, 19. 8.), Louny (Zbrašíně, 20. 8.) a Ústí nad Labem (Svádov, 6. 8., 13. 8., 20. 8.) byl pozorován výskyt střední.

V rámci detekčních průzkumů jsou v celé oblasti průběžně odebírány vzorky brambor od pěstitelů a prodejců, vzorky závlahové říční vody a pobřežní vegetace ke zjištění výskytu **bakteriální kroužkovitosti bramboru (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*)** a **bakteriální hnědé hniloby bramboru (*Ralstonia solanacearum*)**. Dále jsou odebírány vzorky zeminy ke zjištění výskytu **rakoviny bramboru (*Synchritium endobioticum*)**, **hád'átka bramborového (*Globodera rostochiensis*)** a **hád'átka nažloutlého (*Globodera pallida*)**. Všechny dosud ukončené laboratorní rozborů byly negativní.

V okrese Louny (Liběšovice, 23. 8.) bylo pozorováno střední zaplevelení brambor **bolehlavem plamatým (*Conium maculatum*)**.

ŘEPA CUKROVKA (RF 39 BBCH, tj. plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90 % povrchu půdy)

Porosty v okrese Louny (Žatecko) jsou hodnoceny jako středně zaplevelené.

První ojedinělý výskyt **cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)** byl pozorován v okresech Česká Lípa (Chlum, 22. 8.) a Semily (Přepere, 13. 8.). V okrese Louny (Malá Černoc, 22. 8.) byl u drobného pěstitele pozorován výskyt silný.

Ošetřovat v druhé polovině srpna se již nedoporučuje!

V okrese Liberec (Žďárek 21. 8.) bylo pozorováno středně silné poškození listové plochy způsobené larvami **osenice polní (*Agrotis segetum*)**.

Porost musí být ošetřen včas. Ztráta listové plochy by neměla činit více jak 25 %. Přípravky hubí především housenky prvních vrůstových stupňů. Starší housenky jsou k chemickým přípravkům značně odolné.

PÍCNINY

TOLICE VOJTĚŠKA (RF 29-32 BBCH, tj. poupata plně vyvinutá /plná butonizace/ až začátek kvetení: za začátek kvetení se považuje: a/ když na jedné rostlině rozkvetou tři květenství; b/ když 10 % lodyh má nejméně po jednom květenství)

V okrese Louny (Stradonice u Pátku, 13. 8.) byl pozorován první slabý výskyt **třásněnky vojtěškové (*Odontothrips confusus*)**.

CHMEL (RF 85-89 BBCH, tj. 50 % hlávek kompaktních až sklizňová zralost, hlávky uzavřené, kompaktní, lupulin zlatý, vůně plně vyvinutá a stabilizovaná)

V Žatecké i Úštěcké chmelařské oblasti začala sklizeň chmele. První odhady výnosu jsou dobré a hodnoty hořkých látek slibují kvalitní sklizeň. Zdravotní stav sklizených hlávek je dobrý, bez většího poškození.

Silné bouřky s nárazovým větrem a kroupami způsobily na mnoha místech velké škody. V okrese Louny (Soběchleby) spadla chmelnice o výměře 4 ha. Spadlé chmelnice lze pozorovat i na jiných místech Žatecka. Nárazový vítr způsobil škody odlámáním dlouhých pazochů z révy.

V okrese Litoměřice (Křešice, 14. 8.) byly ve chmelnicích zasažených letošními povodněmi pozorovány lokálně silné výskyty **svilušky chmelové (*Tetranychus urticae*)**.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

HRUŠEŇ (RF 81-85 BBA, tj. počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu /zesvětlení/ až pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení)

V okrese Louny (Mradice, 7. 8.) byl na hrušních podél silnice pozorován a laboratorně potvrzen výskyt **fytoplazmového chřadnutí hrušně (Pear decline phytoplasma)**.

V rámci celé oblasti, je u zahrádkářů a malopěstitelů lokálně pozorováno silné poškození listové plochy a předčasný opad listů v důsledku napadení **rzi hrušňovou (Gymnosporangium sabinae)**.

Rez hrušně je dvojbytná rez. Hostitelem jsou všechny druhy rodu hrušeň a jalovec. Základem ochrany je dostatečná izolační vzdálenost mezi hostiteli (alespoň 150 m). Ohrožené výsadby je třeba v době před květem a po odkvětu ošetřit fungicidem proti strupovitosti hrušně, který má dobrou vedlejší účinnost proti rzi.

JABLONĚ (RF 75-85 BBA, tj. plod dosahuje asi 50 % konečné velikosti až pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení)

V okresech Louny (Želkovice, 6. 8. a Libočany, 23. 8.) a Most (Vtelno, 6. 8.) byl pozorován první výskyt **moniliniové hniloby jablek (Monilinia fructigena)**. V okrese Semily byl u malopěstitelů pozorován výskyt především u plodů poškozených vpichy od **vos (Vospidae)**.

V okrese Liberec (Svijanský Újezd, 21. 8.) pokračuje střední výskyt **strupovitosti jabloně (Venturia inaequalis)** na plodech v intenzivním sadu. V okrese Litoměřice (Dobříň, 19. 8.) byl pozorován její střední výskyt na listech i plodech. Silný výskyt na listech i plodech byl pozorován v okresech Chomutov (Droužkovice, 6. 8.) a Most (Vtelno, 6. 8.), zde je napadení plodů téměř stoprocentní a nejstarší napadené listy už opadaly.

V okrese Liberec (Svijanský Újezd, 21. 8.) byl pozorován první výskyt **sviluškovitých (Tetranychidae)** v intenzivním sadu.

Střední výskyt **obaleče jablečného (Cydia pomonella)** ve feromonových lapačích byl pozorován v okrese Děčín (Mašovice 8. 8.) a Most (Vtelno, 6. 8.). V okrese Litoměřice (Dobříň, 19. 8.) bylo pozorováno i slabé poškození plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

První slabý výskyt **obaleče zimolezového (Adoxophyes orana)** ve feromonovém lapači byl pozorován v okrese Děčín (Markvartice, 22. 8.).

Peckoviny

BROSKVOŇ (RF 81-87 BBA, tj. počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu /zesvětlení/ až sklizňová zralost)

V okresech Louny (Lahovice, 6. 8.) a Most (Vtelno, 6. 8.) byl na plodech pozorován první výskyt **moniliniové hniloby broskví (Monilinia fructigena)**.

SLIVONĚ (RF 79-91 BBA, tj. plod dosahuje asi 90 % konečné velikosti až ukončen růst letorostů, terminální pupen vyvinut, listy ještě úplně zelené)

V okrese Louny (Lahovice, 6. 8.) byl na plodech pozorován první výskyt **moniliniové hniloby slivoní (Monilinia fructigena)**.

V okrese Litoměřice (Dobříň, 13. 8.) bylo pozorováno první slabé poškození listů **pílatkou ovocnou (Priophorus pallipes)**.

RÉVA VINNÁ RF 77-85 BBA, tj. počátek uzavírání hroznů až zaměkání /měknutí/ bobulí)

V okrese Litoměřice (Velké Žernoseky) dochází v důsledku napadení hroznů **padlím révovým (Uncinula necator)** k poškození povrchových buněk u některých bobulí v hrozně a následnému praskání (semenné průtrži).

ZELENINA

ZELÍ (RF 47 BBCH)

Střední výskyt larev **osenic (*Agrotis spp.*)** byl pozorován v okrese Ústí nad Labem (Svádov 13. 8. a 20. 8.).

OSTATNÍ

V okrese Liberec (Liberec 21. 8. a 22. 8.) byl pozorován střední výskyt **padlí (*Erysiphaceae*)** na mnoha druzích okrasných rostlin, např. *Azalea*, *Magnolia*, *Berberis*, *Aster*, *Salix*, *Acer*.

V okrese Semily (Kvítkovice, 19. 8.) byl na letošních rostlinách osiky pozorován výskyt dospělců **mandelinky topolové (*Chrysomela populi*)**.

V celém zájmovém území okresu Semily je pozorováno rozšíření rostlin **pcháče zelinného (*Cirsium oleraceum*)**.

Při detekčních průzkumech podél toku řeky Labe byl pozorován neobvykle vysoký výskyt plevelných rostlin **rajčete jedlého (*Lycopersicon esculentum*)** v okresech Ústí nad Labem a Děčín, pravděpodobný důsledek letošních povodní.

Za Oblastní odbor Louny zpracovali: Luboš Pomichálek
Ing. Aleš Janeček